

Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

UVOD U EUHARISTIJSKO SLAVLJE

Druge nedjelje kroz godinu (ciklus B) spominjući se dvadesete obljetnice međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske
Zagrebačka prvostolnica, 15. siječnja 2012. u 10 sati

Sve nas, draga braćo i sestre, u ovome slavlju Dana Gospodnjega zahvaća Božji Duh i sabire u jedno svojom milošću i mirom. Danas se u ovoj proslavi Uskrsnuća i dioništva vječnosti po Kristu posebno spominjemo dana koji je u našim osobnim životima i u životu našega naroda ostao živjeti kao važna odrednica koja sažima i povezuje čežnje i osjećaje, trpljenja i nade, radost i zahvalnost. Prošlo je dvadeset godina od međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske.

Ta obljetnica nije tek dio protokola i kalendarskih bilježaka koje mogu čovjeka ostaviti hladnim; nije niti skup događanja prepušten povijesnim raščlambama. Mi, vjernici, i u tim događajima susrećemo govor otajstva života koje nadilazi zemlju i koje promatramo u svjetlu Kristova križa i čovjekova poziva da svjedoči Božju prisutnost. Tu se srce otvara zahvaljivanju, poštovanju, poniznosti i radosti. I vraćajući se spomenom u te dane susrećemo ljude koji su živjeli nesebičnost, neustrašivost i istinitost.

Zbog toga mi je istinski drago da baš danas među nama, u svoje ime i u ime našega nadbiskupa, kardinala Josipa Bozanića, mogu pozdraviti preuzvišenoga gospodina nadbiskupa Marija Roberta Cassarija, apostolskoga nuncija u Republici Hrvatskoj, predstavnika Svete Stolice i Svetoga Oca. Činimo to zahvalna pogleda uprta prema svemu što je Sveta Stolica svojim raznovrsnim zalaganjem, a osobito bl. papa Ivan Pavao II. učinio za Hrvatsku. Zahvalni smo što nam je jednaka brižnost i blizina darovana po papi Benediktu XVI.

Pozdravljam vjernike iz drugih zemalja i jezika, misleći naročito na žrtve stranih državljana koje su ugrađene u hrvatsku slobodu.

It is a particular pleasure for me to welcome and to greet the distinguished members of the Diplomatic Corps and all of you who have gathered here from different countries to celebrate this eucharistic celebration.

Braćo i sestre, pozivajući na ovo slavlje na osobit smo način željeli da se pozvanima osjete hrvatski branitelji i da ovdje u našem zajedništvu Crkve osjete ljudsku zahvalnost i Božju blizinu. Hvala vam, dragi branitelji. Posebno se spominjemo svih poginulih i umrlih, noseći pred Gospodina svaku žrtvu koja nije vidljiva samo u tjelesnim ranama, koja se ne tiče samo ljudi u vojnim odorama i koja se ne ograničuje samo na vrijeme do oslobađanja hrvatskih područja. Pred Boga donosimo puno više i uključujemo patnje obitelji, prognanika, poniženih; misli su nam s onima koji su nepravедno zatvoreni i dalje prinoseći žrtvu za domovinu.

U tome duhu ovim spomen-činom molimo za svoju domovinu; molimo da ponajprije mi sami budemo dostojni kršćanskoga imena i kršćanskoga poziva o kojemu nam govori današnja Božja riječ.

Zato na početku, u kratkoj tišini i sabranosti, razmotrimo svoje grijehе, pokajmo se za njih i ispovjedimo vjeru i pouzdanje u Boga milosrđa koji nam ide ususret praštajući i vraća nam radost zajedništva sa sobom.

Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

Homilija U EUHARISTIJSKOME SLAVLJU *

Druge nedjelje kroz godinu (ciklus B)

spominjući se dvadesete obljetnice

međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske

Zagrebačka prvostolnica, 15. siječnja 2012. u 10 sati

Liturgijska čitanja: *ISam 3, 3b-10.19; Ps 40, 2.4ab.7-10;*

IKor 6, 13c-15a.17-20; Iv 1, 35-42

Predragi vjernici!

I.

Što povezuje naš današnji spomen i naviještenu Božju riječ, odnosno: što nam svojom živom riječju u današnjemu slavlju Bog objavljuje? Pred nas su stavljeni naizgled uobičajeni događaji i okolnosti; susreti ljudi i razgovori; redovita iskustva i doživljaji... Ipak, posrijedi je jedan san koji je više od sna; jedan način gledanja, pogleda i riječi za koje zemlja ne posjeduje obzorja niti može napisati rječnik.

Prvo čitanje o Samuelu i Evanđelje tematski govore o pozivu, o susretu Boga i čovjeka, ali se unutar te cjeline nalazi još jedan sloj, a to je *prepoznavanje*. Osjećamo da ta izvješća u sebi nose okus života; pokazuju duboku urezanost u sjećanja, jer se u njima dogodila duboka promjena životnih putova.

To je vidljivo iz zabilješke evanđelista Ivana koji je zapisao: *Bila je otprilike deseta ura* ili, po našem računanju, oko četiri sata popodne, ura ostajanja s Isusom, ura prepoznavanja na koju su se apostoli vraćali, ponovno ju živjeli i uzeli kao važnu odrednicu svega što će kasnije proživljavati. Premda je prošlo možda i šezdesetak godina od toga susreta, trenutak je ostao zabilježen i živ, jer je za Ivana i Andriju bio početak novoga života. I odmah pitanje nama: Koji to doživljaj prepoznamo toliko važnim u životu da pamtimo i dan, i sat, i trenutak, i okolnosti?...

II. Braćo i sestre, nisu rijetki jezici koji koriste istu riječ za *prepoznati* i *priznati*, najčešće izvedenu iz latinske riječi *re-cognoscere*, što doslovno znači 'ponovno upoznati', 'ponovno spoznati'. Hrvatski je jezik razlikuje, izoštrio je značenja, čuvajući u obje riječi korijen glagola 'znati'. Iz iskustva možemo reći da je lakše prepoznati, negoli priznati. Priznati nekoga ili nešto znači svojom spoznajom, svojim prepoznavanjem očitovati pripadnost, potvrditi ju i preuzeti posljedice toga prepoznavanja.

No, nije lako uvijek ni *prepoznati*. Pokazuje to primjer dječaka Samuela, „izmoljenoga od Gospodina“ (*ISam 1, 20*), koji je od najranije dobi bio darovan na službu Bogu, ali se u toj službi uvijek traži osobni susret i zahvaćenost. Samuel nije odmah prepoznao glas poziva, ali je imao mudroga i poniznoga učitelja u osobi svećenika Elija koji ga je uputio na Boga; poniznoga Elija koji se znao maknuti u stranu kada je progovorio Bog. On je pokazao način i put odgovora. Samuele, njega trebaš slušati, ne mene; on će ti reći što želi i njega slijedi, a ne mene.

---

* Napomena: Izgovorena homilija neznatno odstupa od ovoga teksta.

Učenici Ivana Krstitelja pouzdali su se u njegovo prepoznavanje i kada je došlo vrijeme, Ivan čini što i Eli: pokazuje Isusa i miče se s puta, da bi novi put i Učitelj bili vidljiviji. Na njegovu su riječ učenici krenuli za Isusom.

Svatko je od nas vjernika prošao putem prepoznavanja Boga u svome životu, njegovih riječi i tragova, čas vidljivijih, čas nejasnih i zbunjujućih. I uvijek postoji netko tko nas upućuje, tko govori i pokazuje, ali nitko nas ne može zamijeniti u susretu s Bogom. Jer svaki susret s njim – ako je uistinu susret – mijenja i daje nova prepoznavanja; privlači i traži blizinu, unosi radost čak i u iskustvu boli.

III. Isus upućuje pitanje: *Što tražite? Zbilja, što i koga tražimo kada tragamo za Isusom?* Odgovor koji su mu dala ona dvojica pokazuje nesigurnost njihova izbora: *Učitelju, gdje stanuješ; gdje boraviš; gdje je tvoj dom?* I tada i nama danas Isus ponavlja: *Dođite i vidjet ćete.* Ne očekujte duge rasprave; krenite, dopustite se zahvatiti, uložite svoje živote, upoznajte i prepoznajte.

Gospodin stavlja pred nas smisao ljudskih traženja; poziva nas da ne idemo za površnim oduševljenjem, trenutnom dopadljivošću, nego za doživljenim boravkom u njegovoj blizini. Želi nas kao ljude koji su svjesni svojih izbora i koji po Kristu postaju boravištem njegove prepoznatljive prisutnosti. Sveti Pavao kaže baš to: „Tijelo vaše hram je Duha Svetoga.“

Taj je veličanstven poziv vlastit svakomu kršćininu. Po milosti svetoga krštenja potvrde i euharistije Bog boravi u nama, govori u nama, usmjerava nas prema izboru dobra, u skladu sa savješću koja je prosvijetljena milošću. Cijeli je naš život, ne samo duh, nego i tjelesnost za Boga.

Primijetimo taj prjelazak u današnjim čitanjima: od izvanjskoga glasa poziva, preko susreta i blizine s Isusom do nutarnjega Božjeg govora u čovjeku, po Duhu Svetom koji nam se daje u sakramentima, koji diše u nama i koji govori „neizrecivim uzdasima“, kako je zapisao apostol Pavao vjernicima u Rimu (usp. *Rim* 8, 26). Božji Duh u nama daje nam znati, prepoznati i činiti dobro. On nas sjedinjuje u isto Kristovo tijelo, u zajedništvo ljubavi.

III. No, što to ima s političkim priznanjem hrvatske države? Sjećanjem se vraćamo u dane kada su se otvarala vrata življenja ljudskih i političkih sloboda; dane kada su – kako se običava reći – padali zidovi, dizale se teške i mračne zavjese komunističkih strahovlada; kada je, bez obzira na teške gospodarske prilike, tjeskoba izgubila premoć i ustupila mjesto rijeci ili tek kapljicama nade. Vraćamo se u vrijeme kada su se podijeljeni mogli naći zajedno, kada je Europa smjela osjetiti strujanje svježine u povezanosti svojih do tada komunizmom razaranih plućnih krila.

I mi smo u Hrvatskoj, premda i u tim procesima neopravdano kasno, osjetili mogućnost da i naš hrvatski narod doživi toliko žuđenu i zatiranu slobodu i pravo koje imaju drugi narodi. Očitovalo se ushićenje i razlijegala se radost. Željeli smo da i drugi to prepoznaju, da priznaju naše postojanje i prihvate našu prisutnost. Ali u našu je radost ubrzo ulivena žuč, otrov neprepoznavanja i odbijanja. Izvirala je s raznih strana; vođena rukavcima do svakoga mjesta gdje se pokušalo zasaditi mir i pravednost. I zatim se slila u mržnju ideologije koja je progovorila nesmiljenim ratom protiv Hrvatske.

I ponovno se sve moglo svesti na prepoznavanje i neprepoznavanje. Onomu tko je susreo Boga ili tko je tek slijedio ljudsku savjest najbitnije je brzo bilo vidljivo. A onaj tko je pristupao ljubavlju vidio je dalje, jer ljubav razumije; ljubav prepoznaje najviše. No, išlo se

putem ljudskih planova, odmjeravanja snaga, taštine i sebičnosti, dajući maha snazi zla i razaranja. A onih koji su prepoznali bilo je premalo i njihov je glas, zemaljski gledano, bio preslab, ali ipak čujan, toliko da pokaže na Boga.

IV. I dok se danas ono vrijeme pokušava tumačiti samo političkim i društvenim razlozima, interesima i silnicama, kao vjernici čitamo Božju prisutnost. Toliko je toga govorilo da će Hrvatska ostati neprepoznata, ponižena, nevidljiva; da će san njezinih ljudi ostati samo tlapnja i vrelo nove tuge. A nismo tražili puno i činilo nam se da je tako lako prepoznati nas, priznati to što je očito.

Mislili smo da je dovoljno pokazati trag naše povijesti i kulture, žrtvovanja za vrijednosti od kojih Europa i svijet mogu živjeti u budućnosti. Mislili smo da svi žele vidjeti našu pripadnost i iskrena nastojanja. No, to nije bilo dovoljno. Štoviše, postojala je prijetnja da se teško sačuvana obilježja, dragocjeni simboli i tisućljetni duh, oblikovan kršćanstvom, potopi u moru neistine o Hrvatskoj i Hrvatima. Pokušalo se slomiti ne samo političke težnje, nego dohvatiti dušu i ostaviti razasut pepeo svega što je nosilo hrvatski predznak.

Pa ipak, u predviđanja i planove ljudi, u nepokretnost i neprihvatanje, umiješala se prisutnost koja nadilazi sve zemaljske očitosti. Nju su svjedočili ljudi oblikovani evanđeljem, a koji su postali prepoznatljivi u hrvatskim braniteljima. Neočekivana prisutnost koja nije imala ništa osim svoga života, spremnoga za prinošenje, učinila je ono što čini evanđelje – naizgled nemoguće. Oni su omogućili da se jasni znakovi ne izgube.

Danas se pitamo zar nije bilo dovoljno vidjeti goloruke ljude pred ratnim strojem; kolone prognanika zagledane u neizvjesnost; suze staraca na pragovima doma; živote zgurane u plastične vrećice; miris paljevine na seoskim dvorištima; plač djece i krv zločina u srcu Europe. Neki su ipak mislili da će te slike brzo minuti i biti pokopane u još dublju šutnju još jedne hrvatske tragedije, koje se – kao niti zločini nad hrvatskim pučanstvom nakon Drugoga svjetskog rata – ponovno ne bi smjeli ni spomenuti. No, branitelji su držali obranu, ponajprije obranu Vukovara. Izgledalo je da nemaju više što braniti i da se nemaju za što boriti. A oni su prisilili i najtvrđa srca da ne mogu odvratiti pogled, te da blatom, barutom i krvlju naslikan hrvatski krajolik postane najljepše remek-djelo čuvanja bisera ljudskosti. Branitelji nisu dopustili da bilo tko ima izgovor i može reći: nismo znali, nismo vidjeli, da bismo mogli prepoznati.

V. Baš tada, kada su mnogi tražili razloge da ne pomognu, postojali su oni koji nisu šutjeli; velikani duha u Hrvatskoj i izvan nje, ne samo političara, nego ljudi u svoj širini kulture, ljubitelja istine, kojih se spominjemo i kojima iskreno zahvaljujemo. Lako se u sjećanju probudi ushit prije dvadeset godina, premda uronjen u more nesigurnosti. I danas bismo mi, braćo i sestre, nosili krivnju neprepoznavanja, da svim tim ljudima ne izrazimo zahvalnost. Ova euharistija to čini.

Smijemo reći da priznavanje Hrvatske nije plod političkih sprega niti odraz moći. Vjernički gledano, priznanje je plod hrabroga svjedočenja ljubavi. Kao što je Eli bio pomoćnik Samuelu da prepozna Boga, postojala je proročka prisutnost ljudi na putu našega naroda koja je usmjeravala pogled i pojačavala glas dobrote. Tu je nezaobilazna sveta prisutnost blaženoga pape Ivana Pavla II. To je prisutnost Crkve koja je, oslonjena na molitvu i traženje Božjega kraljestva, znala prepoznati gdje su granice političkoga govora i tijeka i – odstupivši od zemaljskih uhodanosti – stala na stranu pravde i promicanja mira.

No, sve je to bilo moguće, jer je Hrvatska u sebi izgradila i nosila snagu prepoznatljivosti. Ne samo zbog toga, jer je bila žrtva, nego zato jer je vjerovala dobru; premda ispaćena i na kušnji ostavljenosti, ponosno je pokazivala znakove pouzdanja u Božju providnost.

Godine i nova događanja na to su vrijeme nanijela slojeve obscenjanja, optužaba, preslagivanja novih interesa, namjerno iskrivljenih činjenica, ali je prepoznatljivost ostala, kao veliki zalog ne samo hrvatske, već i europske budućnosti. I želimo li vidjeti kojim smjerom kretati iznova, svjetlo nam je upaljeno. Ne smijemo od njega otkloni pogled, nego paziti da to svjetlo ne bude prekriveno neistinama; da se ljudima prizna žrtva i veličina koja nema izvorište u čovjeku, nego u poniznoj suradnji s Bogom.

Ne smije se zaboraviti dobro i žrtva tadašnjega hrvatskoga vodstva u raznim područjima, kao niti doprinos odgovornih i poštenih ljudi iz Europe i svijeta, koji su trpjeli zajedno s nama. Na nama je danas i u vremenima nakon nas da priznamo. Tako smo željno čekali priznanje. Sada ga mi ne smijemo izigrati i otkloniti pogled. A priznati znači prepoznato ugraditi u novi životni tijek; učiti djecu i mlade; odgajati sebe i druge u zahvalnosti darovanoga. Rijetko koji narod ima tako neposredan, bliz i živ izvor snage za čitanje vlastitoga poziva.

VI. Braćo i sestre, svaki naš spomen je više od dodira s prošlošću. Ovaj liturgijski susret živimo s pitanjima sadašnjosti, ali joj nismo jednostavno izručeni. Kao vjernicima nije nam dovoljna mjera vremenitoga, jer sve što živimo promatramo pod vidikom vječnosti; i svako iskustvo unosimo u molitvu, kako bismo molili Božju blizinu. Lako nam se iz duše javi molba da bude bolje, da u nečemu uspijemo, steknemo sigurnost. Ipak, kršćanska molitva polazi od zahvalnosti i ispravna je kada prije svega traži Božu prisutnost u svemu što život nosi, osobito u patnji. I to nas je učilo zadnjih dvadeset godina. To nas uče istinski kršćanski uzori.

Dok iz dana u dan osjećamo težinu novih političkih i društvenih previranja, tražeći jasnije odgovore, kao Crkva molimo. Tako danas pred Boga stavljamo svoju domovinu, ne kao nejasnu zbilju, nego kao živote pojedinaca, obitelji, institucija, društva...

I pred najnovijim pitanjima o europskome političkom zajedništvu i o mjestu Hrvatske u njemu čuju se zahtjevi, mišljenja, uvjeravanja, procjene. Crkva je o tome iznijela svoje mišljenje, osobito glasom blaženoga Ivana Pavla, kao i našega hrvatskog episkopata, a najnoviji je sažetak o tome dao papa Benedikt XVI., dolazeći u Hrvatsku prošle godine, kada je rekao (u zrakoplovu) da je pripadnost Hrvatske europskim političkim institucijama *logična, pravedna i nužna*.

VII. Promatrajući suvremena zbivanja u Europi, a kao vjernici ne ostajući samo na razini financijskih i gospodarskih kretanja, lako je osjetiti zbunjenost i tjeskobu. Pred promicanjem antropoloških stavova koji su daleko od kršćanske slike svijeta nije teško pronaći razloge neslaganja. Dodatno, u Hrvatskoj vjernike može zbuniti i to što se među zagovarateljima političke Europe nalaze i oni koje ljudi prepoznaju kao baštinike komunističke ideologije, a upravo je ona sprječavala susret koji bi ostvario plemenite nakane utemeljitelja te ideje sa snažnim kršćanskim nadahnućem.

No, braćo i sestre, mi smo u našoj prvostolnici. Ovdje je svaka moja riječ preslaba. Ako želite čuti odgovor na svoje dvojbe i pitanja, pristupite oltaru. Iz zajedništva Crkve jasnije se vidi zajedništvo ljudi i životni smisao. Ali, bilo bi dobro da osluhnete i ovaj naš dom u njegovoj cjelini. Poslušajte što govore stoljeća.

Ovdje će izravno progovoriti drugo tisućljeće naše povijesti. No, zahvaćena je cijela naša povijest. Približite se oltarima s kojih vas gledaju proroci i apostoli; na kojima su biblijski prizori, izabrani davno, od naših starih za ovaj prostor. Osluhnite što imaju reći sveci koji su gradili Europu i njezin duh: od sv. Jeronima do sv. Ćirila i Metoda; od blaženoga biskupa Kažotića do blaženoga Alojzija Stepinca. U ovoj ćete prvostolnici naići na imena branitelja Europe i njezinih vrijednosti: od priora vranskih do Zrinskih i Frankopana, te bana Jelačića. Ovdje ćete susresti naizgled strance koji su utkani u hrvatsku povijest i govore jezikom Crkve u kojoj nitko od vjernika nije stranac.

Ovdje ćete se naći u razgovoru s pokojnim biskupima i nadbiskupima, iz dalekoga i bližega vremena. Posebno će o suvremenoj Europi imati što reći kardinal Šeper te kardinal Kuharić koji je predsjedao biskupskom konferencijom u doba priznanja Hrvatske i za koga Bogu danas također dajemo hvalu.

Nemojte prestati tražiti odgovor ni kada se nađete pred „teškim križem cijele jedne nacije“ i ne bojte se prepoznati da ti ljudi nisu ništa posebno dobili, osim Božje prisutnosti. Spomen-obilježja će vam govoriti o pitanjima koja su slična današnjima, ali nas ujedno ohrabrivati da ne previdimo bitno; da se ne zadržimo na prolaznome i da svoj kršćanski poziv promatramo u povijesnim okolnostima sadašnje Europe.

Dužni smo Isusu reći što i koga zbilja tražimo. Pozvani smo doći i vidjeti, biti dio života i njegova boravka. Krist je došao i nastanio se i u Europi. Nikakva politika ga iz nje ne može otjerati, jer smo mi hramovi njegova Duha. Hoćemo li to prepoznati i priznati da pripadamo Europi i da smo za nju odgovorni?

Amen.

✠ *Ivan Šaško*